

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 239 LS

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i utlendingsloven
(om tilgang til å sammenligne opplysninger
i Eurodac sentralregister for
rettshåndhevelsesformål) og samtykke
til ratifikasjon av Protokoll mellom
Den europeiske union (EU), Island og Norge
til Avtalen mellom Norge og Island og
Det europeiske fellesskap om kriterier
og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som
er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad
som fremlegges i Norge, Island eller
en medlemsstat, om tilgang til Eurodac
med henblikk på rettshåndhevelse

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	6	7	Merknader til de enkelte bestemmelsene	26
2	Bakgrunn for lovforslaget	7	A	Forslag til lov om endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål)	28
2.1	Dublin- og Eurodac-samarbeidet	7			
2.2	Høringen	7			
3	Hovedtrekk og vilkår	10	B	Forslag til vedtak om samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse	29
4	Ratifikasjon av protokollen og gjennomføring av artikler i Eurodac II-forordningen i norsk rett	11			
4.1	Innledning og gjeldende rett	11			
4.2	Høringsnotatets forslag	11			
4.3	Protokollen	11			
4.4	Eurodac II-forordningen	12			
4.5	Høringsinstansenes syn og departementets vurdering	17			
5	Personvernkonsekvenser – rettslige rammer	20	Vedlegg		
5.1	Innledning	20	1	Protokoll mellom Den europeiske union, Republikken Island og Kongeriket Norge til avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse	30
5.2	Grunnloven og EMK artikkel 8	20			
5.3	Personopplysningsloven og personvernforordningen	20			
5.4	Departementets vurdering	21			
6	Økonomiske og administrative konsekvenser	24			
6.1	Innledning	24			
6.2	Økonomiske og administrative konsekvenser	24			

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 239 LS

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i utlendingsloven
(om tilgang til å sammenligne opplysninger
i Eurodac sentralregister for
rettshåndhevelsesformål) og samtykke
til ratifikasjon av Protokoll mellom
Den europeiske union (EU), Island og Norge
til Avtalen mellom Norge og Island og
Det europeiske fellesskap om kriterier
og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som
er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad
som fremlegges i Norge, Island eller
en medlemsstat, om tilgang til Eurodac
med henblikk på rettshåndhevelse

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 24. september 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen ber regjeringen om samtykke til ratifikasjon av «Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse», (heretter kalt protokollen). Det fremmes også forslag om endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) for å etterleve protokollen.

Protokollen innebærer at Norge skal gjennomføre de bestemmelsene i forordning (EU) nr. 603/2013 (Eurodac II-forordningen) som omhandler rettshåndhevende myndigheters og Det europeiske politibyrå (Europol) adgang til å anmode om å sammenligne fingeravtryksopplysninger med opplysninger som er lagret i Eurodacs sentralsystem. Dette med sikte på å forebygge, avdekke eller etterforske terrorisme og andre alvorlige straffbare handlinger. Med rettshånd-

hevende myndigheter forstås i korte trekk de myndigheter i medlemsstatene som har ansvar for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger.

Proposisjonen her foreslår lovendringer som er nødvendige for etterlevelse av protokollen. Endringsforslaget innebærer at bestemmelsene i Eurodac II-forordningen om sammenligning av fingeravtryksopplysninger for rettshåndhevelsesformål, inkorporeres i norsk rett ved en henvisningsbestemmelse i utlendingsloven § 101. Som følge av forslaget, foreslås det også endringer i lovens § 98 annet ledd om unntak fra taushetsplikt. Bestemmelsen gjør bl.a. unntak fra taushetsplikt for å oversende opplysninger til myndighetene i land som deltar i Dublin-samarbeidet, om enkeltpersoner i sak om beskyttelse.

Protokollen i norsk uoffisiell oversettelse følger som trykt vedlegg til proposisjonen. Forordningen er å finne på Lovdatas nettsider. Alle offisielle språkversjoner av protokollen og forordningen er tilgjengelige på nettstedet Eur-Lex.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

2 Bakgrunn for lovforslaget

2.1 Dublin- og Eurodac-samarbeidet

De fleste EU-landene, Island, Liechtenstein og Sveits samarbeider med Norge om hvilket land som er ansvarlig for å behandle en søknad om beskyttelse/asyl som er fremmet i ett av medlemslandene (Dublin-samarbeidet). Dublin III-forordningen, forordning (EU) nr. 604/2013, regulerer dette samarbeidet. En asylsøker kan bare få søknaden sin behandlet i ett av Dublin-landene. Gjennom tilknytningsavtale med Det europeiske fellesskap inngått i 2001, er Norge tilsluttet Dublin III-forordningen. Tilknytningsavtalen omfatter også Eurodac-samarbeidet. Eurodac er et europeisk register med fingeravtrykk og opplysninger om asylsøkere. Hovedformålet med basen er å bidra til å avklare hvilken stat innenfor Dublin-samarbeidet som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad. Det tas rutinemessig fingeravtrykk av alle asylsøkere over 14 år, noe som gjør det mulig å oppdage at en person allerede har søkt asyl i en annen stat.

EU vedtok i 2013 en ny Eurodac-forordning, forordning (EU) nr. 603/2013 (Eurodac II-forordningen). Et av formålene med forordningen var å løse utfordringer knyttet til ineffektiv overføring av fingeravtrykk og sletting av data, samt mangler i medlemsstatenes tilgang til relevant informasjon om asylsøkere i andre medlemsstater. Videre skulle forordningen etablere et bedre rammeverk for forvaltning og sikring av personopplysninger. Et annet formål med forordningen av 2013 var å gi vilkår for at rettshåndhevende myndigheter og Europol kan anmode om å sammenligne fingeravtryksopplysninger med opplysninger som er lagret i sentralsystemet. Dette med sikte på å forebygge, avdekke eller etterforske terrorisme og andre alvorlige straffbare handlinger.

Eurodac II-forordningen ble i juni 2015 gjort til norsk rett ved inkorporasjon, det vil si at forordningen ble gjort gjeldende som norsk rett gjennom en henvisningsbestemmelse. Henvisningsbestemmelsen følger av utlendingsloven § 101 og er nærmere omtalt i Prop. 62 L (2014–2015) Endringer i utlendingsloven (gjennomføring av Eurodac-forordningen 2013). I utlend-

ingsloven § 101 ble det gjort særskilt unntak for de delene av Eurodac II-forordningen som gjelder rettshåndhevende myndigheters tilgang til sentralregisteret. Dette fordi utvidelsen i forordningen med et nytt formål som gir rettshåndhevende myndigheter tilgang til opplysninger, falt utenfor Norges tilknytningsavtale med EU.

For at også Norge skal kunne ta del i samarbeidet om å gi rettshåndhevende myndigheter tilgang til å anmode om sammenligning av fingeravtryksopplysninger med opplysninger i Eurodac-registeret, har Norge sammen med de øvrige Schengen-tilknyttede statene forhandlet med EU om en tilleggsprotokoll. Protokollen innebærer at forordningens bestemmelser om rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac, fullt ut får anvendelse for Norge. Det er i denne forbindelse behov for lovendringer foreslått gjennom denne lovproposisjonen.

Protokollen ble undertegnet 24. oktober 2019 i samsvar med kongelig resolusjon 18. oktober 2019. Siden gjennomføringen av protokollen vil kreve lovendringer, er det behov for Stortingets samtykke før den ratifiseres.

Europakommisjonen la 23. september 2020 frem forslag til en ny pakt for migrasjon og asyl (migrasjonspakten), herunder endringer i Eurodac II-forordningen. Disse endringsforslagene er ikke ferdig forhandlet og er ikke del av denne lovproposisjonen.

2.2 Høringen

I forbindelse med høring 6. juni 2014 om inkorporasjon av Eurodac II-forordningen, gjorde departementet kort rede for den delen av forordningen som gjaldt rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac. Høringsinstansenes uttalelser og departementets vurdering av temaet, ble tatt inn i Prop. 62 L (2014–2015) Endringer i utlendingsloven (gjennomføring av Eurodac-forordningen 2013). Dette til tross for at forordningens bestemmelser om sammenligning av opplysninger for rettshåndhevelsesformål ikke var omfattet av lovforslaget i proposisjonen. Tanken

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettsåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettsåndhevelse

var at et fremtidig lovforslag om rettsåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac da ikke trengte å gjennomgå en ny høring, jf. proposisjonen punkt 4.2.3, hvor dette blir lagt til grunn.

Gitt den tiden som har gått siden saken var på høring, samt enkelte problemstillinger som ikke ble omhandlet i første høringsrunde, besluttet likevel departementet at lov- og forskriftsforslag skulle sendes på høring på nytt. «Høringsnotat om rettsåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac, (gjennomføring av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettsåndhevelse)» ble 3. mai 2021 sendt på høring med frist for innspill 14. juni 2021.

Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser:

Alle departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
 Barneombudet
 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR)
 Datatilsynet
 Domstolsadministrasjonen
 Fylkesmennene
 Helsedirektoratet
 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
 Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI)
 Ligestillings- og diskrimineringsombudet
 Nasjonalt ID-senter
 Norad
 Politidirektoratet (POD)
 Politiets Sikkerhetstjeneste (PST)
 Regjeringsadvokaten
 Riksadvokaten
 Språkrådet
 Utlendingsdirektoratet (UDI)
 Utlendingsnemnda (UNE)

Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter
 Stortingets ombudsmann for forvaltningen

Advokatforeningen
 Akademikerne
 Amnesty International Norge
 Antirasistisk Senter
 Arbeiderpartiet

Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Bispedømmene (11 stykker)
 Demokratene
 Den norske dommerforening
 Den norske kirke – Kirkerådet
 DROF – Driftsoperatørforum
 Fagforbundet
 Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid
 Flyktninghjelpen
 Fremskrittspartiet For Fangers Pårørende (FFP)
 Helsingforskomiteen
 Hovedorganisasjonen Virke
 Human Rights Service (HRS)
 Høyre
 Innvandrernes Landsorganisasjon (INLO)
 Islamsk Råd
 Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK)
 Juss-Buss
 Jussformidlingen
 Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS)
 Kontoret for fri rettshjelp
 Kristelig Folkeparti
 Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)
 KUN Senter for kunnskap og likestilling
 Kystpartiet
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)
 Mennesker i Limbo
 Miljøpartiet De grønne
 MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner
 Norges Juristforbund
 Norges Kommunistiske Parti
 Norges politilederslag
 Norsk Folkehjelp
 Norsk Innvandrersforum
 Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)
 Norsk Tjenestemannslag (NTL)
 Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
 Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD)
 Pensjonistpartiet
 Personvernkommissjonen
 Politiets Fellesforbund
 Politijuristene
 PRESS – Redd Barna Ungdom
 Redd Barna
 Rettferdighet i asylpolitikken (RIA)
 Rettspolitisk forening
 Røde Kors
 Rødt
 Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
 Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

Seniorsaken

Senterpartiet

Sosialistisk Venstreparti

Stiftelsen barnas rettigheter

Uføre Landsorganisasjon (ULO)

UNHCR Stockholm

Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede

Venstre

Vergeforeningen

Vergeforeningen Følgesvennen Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Departementet har mottatt høringsuttalelser med realitetsmerknader fra:

Politidirektoratet (og Kripos), Utlendingsdirektoratet, Datatilsynet, Rettspolitisk forening og MiRA-Senteret.

Følgende instanser svarte at de ikke hadde eller ikke ønsket å avgi merknader til forslaget:

Helse- og omsorgsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet, Utenriksdepartementet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Kriminalomsorgsdirektoratet og Domstolsadministrasjonen.

Hovedsynspunktene i høringsuttalelsene gjengis i proposisjonen. Alle høringsuttalelsene er i sin helhet tilgjengelig på regjeringens nettsider.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

3 Hovedtrekk og vilkår

Innføringen av rettshåndhevende myndigheters og Europols adgang til å anmode om å sammenligne fingeravtrykksopplysninger med opplysninger i Eurodac, er den største endringen i Eurodac som ble gjennomført gjennom Eurodac II-forordningen. Endringen innebærer en utvidelse av formålet med Eurodac, og forordningen fastsetter vilkårene for at slik sammenligning kan skje, jf. forordningen artikkel 1 nr. 2.

Forordningen gir rettshåndhevende myndigheter i medlemsstatene samt Europol adgang til å anmode om å sammenligne fingeravtrykksopplysninger med fingeravtrykk i sentralsystemet, for det formål å forebygge, avdekke eller etterforske terrorisme og andre alvorlige straffbare handlinger (rettshåndhevelsesformål).

Rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac er begrenset til å søke etter fingeravtrykk. Det kan først søkes i Eurodac etter at søk i nasjonale fingeravtrykksregistre, visuminformasjonssystemet (VIS) og Prüm-systemet (informasjonssystem for politietatene i EU) er gjennomført og ikke fører til identifisering av vedkommende. Videre skal sammenligningen være «nødvendig» for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger. Sammenligningen må være

nødvendig i et særskilt tilfelle, det vil si at systematiske sammenligninger ikke skal utføres. Det må være rimelige grunner til å anta at sammenligningen «vil bidra i vesentlig grad til forebygging, avdekking og etterforskning av noen av de aktuelle straffbare handlinger».

Forordningen oppstiller regler for hvem som kan utpekes som myndighet til å anmode om sammenligning av fingeravtrykk for rettshåndhevelsesformål. Utpekt myndighet skal være en myndighet som har ansvar for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger (omtalt som rettshåndhevende myndighet i høringsnotatet). For Norges vedkommende er det politiet og påtalemyndigheten som er slik myndighet. Videre skal det opprettes en kontrollmyndighet som skal kontrollere at vilkårene for anmodningen er oppfylt, og videresende anmodningene til det nasjonale tilgangspunktet, som igjen skal videresende anmodningen til sentralsystemet for Eurodac. For Norges vedkommende vil Kripos være både kontrollmyndighet og nasjonalt kontaktpunkt.

Forordningen har bestemmelser om nødvendige garantier som skal sikre beskyttelsen av den grunnleggende retten til privatliv for personer hvis personopplysninger behandles i Eurodac.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

4 Ratifikasjon av protokollen og gjennomføring av artikler i Eurodac II-forordningen i norsk rett

4.1 Innledning og gjeldende rett

Norge står i utgangspunktet fritt til å vurdere hvordan nye rettsakter som gjelder Dublin- og Eurodac-samarbeidet skal gjennomføres i norsk rett.

Eurodac II-forordningen ble som nevnt inkorporert i norsk rett ved å innta en henvisningsbestemmelse i utlendingsloven § 101 som gjorde forordningen som sådan til norsk lov, men med unntak av de artiklene i forordningen som omhandler rettshåndhevende myndigheters adgang til å anmode om sammenligning av opplysninger med opplysninger i databasen. Bestemmelsen trådte i kraft 20. juli 2015. Per i dag har vi således ingen bestemmelser som gir rettshåndhevende myndigheter tilgang til å sammenligne opplysninger med opplysninger i Eurodacs sentralregister.

4.2 Høringsnotatets forslag

For å gjennomføre de gjenstående bestemmelsene som omhandler rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac i norsk rett, ble det i høringsnotatet foreslått at det inntas en henvisning til protokollen i utlendingsloven § 101, og at de nevnte unntaksbestemmelsene fra Eurodac II-forordningen fjernes. På denne måten vil artiklene i forordningen som gjelder rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac bli gjort til norsk lov gjennom inkorporasjon.

Som følge av forslaget, ble det også foreslått en endring i utlendingsloven § 98 annet ledd om unntak fra taushetsplikt. Bestemmelsen gjør bl.a. unntak fra taushetsplikt for å oversende opplysninger om enkeltpersoner i sak om beskyttelse til myndighetene i land som deltar i Dublin-samarbeidet. Endringen er nødvendig slik at unntaket også omfatter oversendelse for rettshåndhevelsesformål.

I høringsnotatet ble det foreslått at behandlingsansvaret for behandling av opplysninger til rettshåndhevelsesformål legges til Kripos, og at

dette reguleres i utlendingsforskriften. Det var ikke behov for lovendring for å regulere dette nærmere, da utlendingsloven § 101 allerede har en dekkende forskriftshjemmel.

Da forordningen ble innført i norsk rett gjennom henvisningsbestemmelsen, ble det gjort unntak for bestemmelser som gjør henvisninger til regelverk som Norge ikke er tilsluttet. Noen av disse bestemmelsene inneholder sentrale definisjoner eller krav, ikke bare av betydning for regelverket om rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac, men også Eurodac-regelverket generelt. Departementet vurderte derfor disse bestemmelsene på nytt, se nedenfor under punkt 4.4. For de bestemmelsene i Eurodac II-forordningen som allerede er gjennomført, vises det til Prop. 62 L (2014–2015).

Vurdering av «behovet» for ordningen med å gi tilgang til opplysninger i Eurodac for rettshåndhevelsesformål, og derigjennom argumenter for å ratifisere protokollen, framgår av punkt 5.4. I det nevnte punktet vurderes forholdet til Grunnloven § 102 og Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 om retten til privatliv samt personvernregelverket.

Nedenfor beskrives protokollen og de aktuelle bestemmelsene i Eurodac II-forordningen nærmere. Der departementet har sett behov for det, er det knyttet forklaringer til artiklernes innhold, for eksempel der det vises til andre rettsakter. I fremstillingen av artiklene i Eurodac II-forordningen er også høringsnotatets vurdering av behovet for regelverksendringer knyttet til den enkelte artikkel beskrevet.

4.3 Protokollen

Protokollens formelle navn er «Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse». Protokollen består av seks artikler i tillegg til fortalen.

Artikkel 1 slår fast at Eurodac-forordningen skal gjennomføres av Norge (og Island) med sikte på sammenligning av fingeravtrykksopplysninger med opplysninger lagret i Eurodac for rettshåndhevelsesformål. Forordningen skal anvendes i Norges forbindelser med de andre deltakerstatene.

Artikkel 2 fastsetter at protokollen ikke skal tre i kraft før bestemmelsene om behandling av personopplysninger i direktiv (EU) 2016/680 (personverndirektivet for politi og påtalemyndighet) og vilkårene fastsatt i forordningen (EU) 603/2013 (Eurodac II-forordningen), er gjennomført i Norge og Island. Det er en forutsetning at disse bestemmelsene har fått anvendelse på den behandling av personopplysninger som utføres av nasjonale myndigheter med henblikk på sammenligning av fingeravtrykksopplysninger med de opplysninger som er lagret i sentralsystemet for rettshåndhevelsesformål.

Artikkel 3 innebærer at bestemmelsene i tilknytningsavtalen av 19. januar 2001 (tilknytningsavtalen til Dublin-samarbeidet) om nytt regelverk og nye rettsakter eller tiltak, herunder de bestemmelsene som gjelder den blandede komiteen, skal få anvendelse på alt nytt regelverk og nye rettsakter eller tiltak knyttet til tilgang til Eurodac for rettshåndhevelsesformål. I korte trekk omhandler bestemmelsene det vises til, frister for når Norge skal underrette Kommisjonen om hvorvidt nye rettsakter godtas (30 dager), implementeringsfrist hvis det er behov for lovendring (6 måneder) og tidspunkt for når en revidert rettsakt skal gis anvendelse. Dersom Norge gir underretning om ikke å godta en rettsakt, vil tilknytningsavtalen anses som midlertidig opphørt, med den konsekvens at Norges deltakelse i Dublin-samarbeidet (midlertidig eller permanent) opphører.

Artikkel 4 fastsetter at protokollen skal ratifiseres eller godkjennes av partene, og omhandler nærmere detaljer om når protokollen skal tre i kraft. Protokollen skal ikke få anvendelse for Norge før bestemmelsene i kapittel 6 i rådsbeslutning 2008/615/JIS (Prüm-beslutningen) har blitt gjennomført av Norge og evalueringsprosedyrene i henhold til kapittel 4 i vedlegget til rådsbeslutning 2008/616/JIS (om gjennomføring av Prüm-beslutningen) er gjennomført med hensyn til opplysninger om fingeravtrykk knyttet til Norge.

Artikkel 5 sier bl.a. at hver part kan si opp protokollen ved skriftlig erklæring til depositaren. En slik erklæring får virkning seks måneder etter at

den er blitt deponert. Depositaren er generalsekretæren i Rådet for den europeiske Union (EU).

Artikkel 6 angir hvilke språk protokollen skal utferdiges på, samt hvordan originaldokumentet skal deponeres.

Høringsnotatets forslag var å innføre en henvisning til protokollen i utlendingsloven § 101. Henvisningen vil tydeliggjøre at Norge har en avtale om tilknytning til Eurodac II-forordningens bestemmelser om rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac.

4.4 Eurodac II-forordningen

Forordning (EU) nr. 603/2013 består av ni kapitler og 43 artikler i tillegg til fortalen. Nedenfor omtales kun de bestemmelsene som ikke allerede er gjennomført i norsk rett.

Kapittel I Alminnelige bestemmelser

Artikkel 1 omhandler formålet med Eurodac. Artikkelen nr. 2 viser til at forordningen fastsetter vilkårene for at medlemsstatenes utpekte myndigheter og Det europeiske politibyrå (Europol) kan anmode om å sammenligne fingeravtrykksopplysninger med de opplysninger som er lagret i sentralsystemet for rettshåndhevelsesformål.

Artikkel 2 omhandler sentrale definisjoner av betydning for hvordan forordningen skal forstås. Artikkelen nr. 1 bokstav a definerer «person som har søkt om internasjonal beskyttelse» og bokstav c definerer «person med rett til internasjonal beskyttelse». Det blir i begge tilfellene vist til definisjon av tilsvarende formuleringer i direktiv 2011/95/EU (statusdirektivet). Statusdirektivets system er at internasjonal beskyttelse omfatter både flyktningstatus og subsidiær beskyttelse. Bokstav f definerer «Byrå» med henvisning til forordning (EU) nr. 1077/2011 (eu-LISA). Bokstav j definerer «terrorhandling» som lovbrudd i henhold til nasjonal lovgivning som tilsvarende eller er likeverdig med de som er nevnt i artikkel 1–4 i rammebeslutning 2002/475/JIS (om bekjempelse av terrorisme). Bokstav k definerer «alvorlig straffbare handlinger» som de former for kriminalitet som tilsvarende eller er likeverdig med de som er nevnt i artikkel 2 nr. 2 i rammebeslutning 2002/548/JIS (Europeisk arrestordre) dersom de i henhold til nasjonal lovgivning kan straffes med fengsel eller forvaring i minst tre år.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

gjennomføre artikkel 1 nr. 2 og artikkel 2 nr. 1 bokstav a, c, f, j og k, utover å oppheve unntakene i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101.

Norge deltok tidligere ikke i forordning (EU) nr. 1077/2011 (eu-LISA), og det ble dermed opprinnelig gjort unntak fra definisjonen i bokstav f om «Byrået» i forbindelse med inkorporasjonen i 2015. Forordningen ble senere tiltrådt og ratifisert 16. august 2017. «Byrået» er et europeisk byrå for operativ forvaltning av store IT-systemer på området frihet, sikkerhet og rettferdighet, samt inngåelse av tilhørende tilleggsavtaler. Byrået har som ansvar å drifte de store IT-systemene på justis- og innenriksfeltet i EU. Opprettelsen av Byrået er en videreutvikling av Schengen- og Eurodac-regelverket og Norge deltar i Byrået som Schengen-tilknyttet stat.

Definisjonene av «person som har søkt om internasjonal beskyttelse» i bokstav a og «person med rett til internasjonal beskyttelse» i bokstav c, ble ikke gjort til norsk rett da deler av Eurodac II-forordningen ble gjennomført for Norge i 2015. Dette fordi Norge ikke er bundet av statusdirektivet som det vises til i definisjonen. Ved implementeringen av Dublin III-forordningen ble det imidlertid ikke gjort unntak fra tilsvarende definisjoner, jf. utlendingsloven § 32 fjerde ledd, jf. Prop. 26 L (2013–2014) punkt 3.2. Etter en ny vurdering i høringsnotatet foreslo departementet at alle definisjonene inntas som sådan i norsk rett, også definisjoner som vil framgå av internasjonalt regelverk som Norge ikke er bundet av. For forståelsen av Eurodac-regelverket er definisjonene sentrale. Det ble bemerket i høringsnotatet at en implementering av bestemmelsene med definisjoner ikke innebærer at Norge blir bundet av det internasjonale regelverk som det gjøres henvisninger til.

Artikkel 2 nr. 4 bestemmer at begrepene i rammebeslutning 2008/977/JIS (om personvern i forbindelse med politi- og strafferettssamarbeid) skal ha samme betydning i denne forordningen i den utstrekning personopplysningene behandles av medlemsstatenes myndigheter for rettshåndhevelsesformål.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 2 nr. 4 utover å oppheve unntakene i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101.

Departementet gjør oppmerksom på at rammebeslutningen det vises til, er erstattet av direktiv (EU) 2016/680 om beskyttelse av fysiske personer ved behandling av personopplysninger

for å forebygge, etterforske, avdekke eller straffe- forfølge lovbrudd eller gjennomføring av straffe- reaksjoner, og om fri utveksling av slike opplysninger og opphevelse av rådets rammebeslutning 2008/977/JIS (heretter personverndirektivet for politi og påtalemyndighet). Henvisninger til rammebeslutningen gjelder som henvisninger til direktivet, jf. direktivet artikkel 59 nr. 2. Direktivet er gjennomført i politiregisterloven med tilhørende forskrift.

Artikkel 3 nr. 5 fastsetter at prosedyren for å ta fingeravtrykk skal fastsettes og anvendes i samsvar med nasjonal praksis i den berørte medlemsstaten og i samsvar med garantier som følge av fastsatte menneskerettigheter i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter, Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) og FN's konvensjon om barnets rettigheter.

Høringsnotatets vurdering var at artikkel 3 nr. 5 bør gjøres til norsk rett, men med tilpasninger, se lovforslaget. Dette fordi bestemmelsen viser til Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter, som Norge ikke er tilsluttet. Til forskjell fra artikkel 2 nr. 1, vises det her til større deler av et regelverk som Norge ikke er bundet av, ikke kun til avgrensede definisjoner.

Artikkel 5 fastslår bl.a. at medlemsstatene skal utpeke de myndigheter som har fullmakt til å anmode om sammenligninger med Eurodac-opplysninger for rettshåndhevelsesformål. Utpekt myndighet er myndigheter som har ansvar for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger. Utpekt myndighet kan ikke omfatte enheter som utelukkende har ansvar for etterretning knyttet til nasjonal sikkerhet.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 5, utover å oppheve unntaket i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101. For Norges del vil det være politiet, herunder PST, som er slik utpekt myndighet som kan anmode om sammenligning av opplysninger med opplysninger i Eurodac.

Artikkel 6 fastslår at hver medlemsstat skal utpeke en kontrollmyndighet som skal sikre at vilkårene for å anmode om sammenligninger av fingeravtrykk med Eurodac-opplysninger for rettshåndhevelsesformål er oppfylt. Bestemmelsen omhandler nærmere regler for hvem kontrollmyndigheten kan være. Kontrollmyndighet skal være en myndighet som har ansvar for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger. Den utpekte myndighet og kontrollmyndigheten kan

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

være del av samme organisasjon dersom dette er tillatt i henhold til nasjonal lovgivning, men kontrollmyndigheten skal opptre uavhengig når den utfører sine oppgaver i henhold til forordningen. Kontrollmyndigheten skal videre være atskilt fra de operative enheter, og skal ikke motta instruks med hensyn til utfallet av kontrollen.

Det er kontrollmyndigheten som har fullmakt til å motta og oversende en anmodning om tilgang til Eurodac. Bare kontrollmyndigheten skal ha fullmakt til å videresende anmodninger om sammenligning av fingeravtrykk til det nasjonale tilgangspunktet.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 6, utover å oppheve unntaket i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101. For Norges del vil det være Kripos som er slik kontrollmyndighet.

Artikkel 7 omhandler Europol og dets organisering med tanke på adgang til å anmode om å sammenligne fingeravtrykksopplysninger for rettshåndhevelsesformål. Bestemmelsens nr. 2 innebærer at medlemsstatene skal utpeke en operativ enhet som har fullmakt til å anmode om sammenligninger med Eurodac-opplysninger gjennom sitt utpekte nasjonale tilgangspunkt for rettshåndhevelsesformål. Den utpekte myndighet skal være en operativ enhet i Europol som har myndighet til å samle inn, oppbevare, behandle, analysere og utveksle opplysninger for å støtte og styrke medlemstatenes arbeid for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger og andre alvorlige straffbare handlinger som hører under Europols mandat. Bestemmelsens nr. 1 fastsetter at Europol skal ha en spesialenhet som skal fungere som kontrollmyndighet i henhold til forordningen. Kontrollenheten skal være uavhengig av den utpekte myndighet som nevnt i nr. 2, og skal ikke motta instruks med hensyn til kontroll. Enheten skal videre sikre at vilkårene for å anmode om sammenligninger av fingeravtrykk med Eurodac-opplysninger er oppfylt. Europol skal i samarbeid med medlemsstaten utpeke det nasjonale tilgangspunkt i den enkelte medlemsstaten som skal oversende Europols anmodninger om sammenligning av fingeravtrykksopplysninger.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 7 nr. 2, utover å oppheve unntaket i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101. For Norges vedkommende vil det være Kripos som er operativ enhet og nasjonalt tilgangspunkt.

Artikkel 8 nr. 1 bokstav h og i pålegger «Byrået» å utarbeide statistikk over sentral-systemets arbeid som viser antall anmodninger og treff i systemet for henholdsvis medlemsstatene og Europol, jf. artikkel 20 og 21.

Høringsnotatets vurdering var at bestemmelsen ikke er av betydning for implementeringen av regelverket i norsk rett. For oversiktens skyld ble den likevel foreslått inntatt som en del av det regelverket som inkorporeres i norsk rett, slik at unntaket for artikkel 8 nr. 1 bokstav h oppheves i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101.

Kapittel V Personer med rett til internasjonal beskyttelse

Artikkel 18 omhandler merking av opplysninger. Før Eurodac II av 2013, skulle informasjon om en person som er gitt internasjonal beskyttelse, blokeres for søk. Med forordningen av 2013 er opplysninger om at det er gitt internasjonal beskyttelse i en medlemsstat, og opplysninger om vedkommende, ikke lenger blokkert for søk. Dette for å forhindre såkalt «asyl-shopping».

Artikkel 18 nr. 2, som nå foreslås gjennomført, innebærer at opplysningene om at en person er gitt internasjonal beskyttelse også gjøres tilgjengelige for sammenligning for rettshåndhevelsesformål fastsatt i artikkel 1 nr. 2. Opplysningene gjøres tilgjengelig i et tidsrom på tre år etter datoen for når den registrerte ble innvilget internasjonal beskyttelse. Bestemmelsen omhandler også hvilke opplysninger som skal oversendes ved treff. Ved utløpet av tidsrommet på tre år skal sentralsystemet automatisk sperre slike opplysninger fra å oversendes dersom det gjelder en anmodning om sammenligning for rettshåndhevelsesformål. Sentralsystemet skal sende et negativt resultat til den anmodende medlemsstat i tilfelle treff i sperrede opplysninger. Opplysningene skal fortsatt være tilgjengelig for sammenligning for formålene fastsatt i artikkel 1 nr. 1 inntil de slettes.

Artikkel 18 nr. 3 inneholder regler om når opprinnelsesstaten skal fjerne merking eller sperring av opplysninger for det tilfellet at en persons status som beskyttet trekkes tilbake eller opphører, eller forlengelse avslås i henhold til artikkel 14 eller 19 i direktiv 2011/95/EU (statusdirektivet). Statusdirektivet artikkel 14 gjelder tilbakekall og opphør eller nektelse av fornyelse av flyktningstatus og artikkel 19 gjelder tilbakekall og opphør eller nektet fornyelse av subsidiær beskyttelse.

Høringsnotatets vurdering er at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

artikkel 18 nr. 2 utover å oppheve unntakene i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101. Hva gjelder artikkel 18 nr. 3, gjør denne henvisninger til statusdirektivet som Norge ikke er tilsluttet. Denne delen av bestemmelsen ble derfor ikke gjort til norsk rett ved inkorporasjon i 2015. Etter en ny vurdering, mener departementet at også denne bestemmelsen bør gjøres til norsk rett, men slik at det er de norske reglene i utlendingsloven om tilbakekall og opphør eller nektelse av fornyelse av flyktningstatus eller subsidiær beskyttelse som avgjør om merking eller sperring av opplysninger skal fjernes, se lovforslaget. Det foreslås at departementet kan gi nærmere regler i forskrift om nødvendige tilpasninger. Departementet ser foreløpig ikke noen konflikt mellom de norske reglene om tilbakekall, opphør og nektelse av fornyet status og tilsvarende regler i statusdirektivet i denne sammenheng, og dermed heller ikke behov for forskriftsregulering på nåværende tidspunkt.

Kapittel VI Prosedyre for sammenligning og overføring av opplysninger med henblikk på rettshåndhevelse

Artikkel 19 omhandler prosedyrer for sammenligning av fingeravtrykksopplysninger med Eurodac-opplysninger med henblikk på rettshåndhevelse, og innebærer bl.a. at kontrollmyndighetene skal kontrollere at alle vilkår for anmodningen om en sammenligning er oppfylt. Artikkelen nr. 3 omhandler prosedyrer i hastesaker der det er nødvendig å avverge en overhengende fare i forbindelse med en terrorhandling eller annen alvorlig straffbar handling. I disse tilfellene kan kontroll av vilkårene skje i etterkant av at opplysningene er oversendt. Dersom etterhåndskontrollen fastslår at tilgangen til Eurodac-opplysningene ikke var begrunnet, skal alle myndigheter som har fått tilgang til slike opplysninger, slette opplysningene og underrette kontrollmyndighetene om slettingen.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 19 utover å oppheve unntaket i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101.

Artikkel 20 omhandler vilkår for de utpekte myndigheters tilgang til Eurodac. Anmodning om sammenligning av fingeravtrykksopplysninger kan bare inngis dersom den registrertes identitet ikke har kunnet fastsettes gjennom søk i:

- nasjonale fingeravtrykksdatabaser,
- alle andre medlemstaters systemer for automatisk identifikasjon av fingeravtrykk i henhold til beslutning 2008/615/JIS (Prüm-samarbeidet)

- visuminformasjonsystemet (VIS), forutsatt at vilkårene for sammenligning fastsatt i beslutning 2008/633/JIS (om tilgang til søk i visuminformasjonsystemet (VIS) for de myndigheter medlemsstatene har utpekt for Europol med sikte på å forebygge, avdekke og etterforske terrorhandlinger og andre alvorlige straffbare handlinger) er oppfylt.

I tillegg må sammenligningen være nødvendig for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger, sammenligningen må være nødvendig i et særskilt tilfelle (dvs. at systematiske sammenligninger ikke skal utføres), og det må være rimelige grunner til å anta at sammenligningen vil bidra i vesentlig grad til forebygging, avdekking eller etterforskning av noen av de aktuelle straffbare handlinger.

Anmodninger om sammenligning med Eurodac-opplysninger skal dessuten begrenses til søk i fingeravtrykksopplysninger.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 20, utover å oppheve unntaket i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101.

Artikkel 21 omhandler Europols tilgang til Eurodac for rettshåndhevelsesformål. Også for Europol er det en forutsetning at den registrertes identitet ikke har kunnet fastsettes gjennom søk i andre registre det har teknisk og rettslig tilgang til. Videre stilles krav til nødvendighet, forbud mot systematiske sammenligninger og krav om at det er rimelige grunner til å anta at sammenligningen vil bidra i vesentlig grad til forebygging, avdekking eller etterforskning av noen av de aktuelle straffbare handlinger. Anmodninger om sammenligning med Eurodac-opplysninger skal også her begrenses til sammenligninger av fingeravtrykksopplysninger.

Behandling av opplysninger som Europol har fått ved sammenligning med Eurodac-opplysninger, kan bare skje etter tillatelse fra opprinnelsesstaten. Slik tillatelse skal innhentes via Europols nasjonale enhet i nevnte medlemsstat.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 21, utover å oppheve unntaket i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101.

Artikkel 22 omhandler krav om sikker og elektronisk kommunikasjon mellom de utpekte myndigheter, kontrollmyndigheter og de nasjonale tilgangspunkter.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 22, utover å oppheve unntaket i henvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 101. Det vil være Kripos, som kontrollmyndighet og nasjonalt tilgangspunkt, som har ansvar for sikker kommunikasjon.

Kapittel VII om databehandling, vern av personopplysninger og erstatningsansvar

Artikkel 32 nr. 2 omhandler et krav om at det foretas revisjon av behandlingen av personopplysninger for rettshåndhevelsesformål av et uavhengig organ, og at revisjonen skal vedlegges medlemsstatenes årsrapport.

Artikkel 33 omhandler vern av personopplysninger med henblikk på rettshåndhevelse. Bestemmelsen slår fast at medlemsstaten skal sørge for at nasjonalstatens lovgivning som gjelder gjennomføring av rammebeslutning 2008/977/JIS (om personvern i forbindelse med politi- og strafferettssamarbeid) også får anvendelse for nasjonale myndigheters behandling av personopplysninger for anmodninger om å sammenligne fingeravtrykksopplysninger med de opplysninger som er lagret i sentralsystemet for rettshåndhevelsesformål. Rammebeslutningen det vises til er som tidligere nevnt erstattet av personverndirektivet for politi og påtalemyndighet.

Videre slår bestemmelsen fast at overvåkingen av lovligheten av medlemsstatenes behandling av personopplysninger i henhold til forordningen for rettshåndhevelsesformål, herunder oversending av disse opplysningene til og fra Eurodac, skal utføres av de nasjonale tilsynsmyndigheter som er utpekt i samsvar med personverndirektivet for politi og påtalemyndighet.

Personopplysninger innhentet fra Eurodac for rettshåndhevelsesformål, skal bare behandles for å forebygge, avdekke og etterforske den konkrete saken som en medlemsstats eller Europols anmodning om opplysninger gjelder.

Avslutningsvis omhandler bestemmelsen plikt til å registrere søkene for at det skal være mulig for de nasjonale personvernmyndigheter og EUs datatilsynsmann å overvåke at opplysningene behandles i samsvar med Unionens regler om vern av personopplysninger, herunder for å vedlikeholde registre med henblikk på å utarbeide årsrapporter. For andre formål skal personopplysninger og opplysninger om søk slettes i alle nasjonale registre og i Europols register etter én måned, med mindre opplysningene er nødvendige

for den pågående konkrete etterforskningen som en medlemsstats eller Europols anmodning om opplysninger gjaldt.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre artikkel 32 nr. 2 og artikkel 33.

I Norge er det Datatilsynet som er slik utpekt tilsynsmyndighet som omtalt i artikkel 33, jf. utlendingsforskriften § 18-5.

Personverndirektivet for politi og påtalemyndighet er implementert i politiregisterloven og politiregisterforskriften. Rettshåndhevende myndigheters videre behandling av opplysninger fra treff etter søk for rettshåndhevelsesformål reguleres av de alminnelige reglene om behandling av opplysninger i politiregisterlovgivningen.

Artikkel 36 omhandler loggføringsplikt og krav til loggføringen hva gjelder all behandling av opplysninger i forbindelse med anmodninger om sammenligning med opplysninger i Eurodac for rettshåndhevelsesformål.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke er nødvendig å gjøre endringer i norsk rett utover å oppheve unntakene i henvisningsbestemmelsene i utlendingsloven § 101.

Kapittel VIII Endringer av forordning (EU) nr. 1077/2011

Artikkel 38 omhandler nødvendige endringer i forordning (EU) nr. 1077/2011 som følge av Eurodac II-forordningen av 2013. Forordning (EU) nr. 1077/2011 gjelder opprettelse av et europeisk byrå for operativ forvaltning av store IT-systemer på området for frihet, sikkerhet og rettferdighet (eu-LISA). Som tidligere nevnt, er Norge nå tilsluttet denne forordningen.

Høringsnotatets vurdering var at bestemmelsene ikke er av betydning for Norges gjennomføring av protokollen som innebærer at vi tilslutter oss bestemmelsene i Eurodac II-forordningen om å gi rettshåndhevende myndigheter adgang til å anmode om å sammenligne fingeravtrykksopplysninger med de opplysninger som er lagret i sentralsystemet for rettshåndhevelsesformål. Det er imidlertid ikke nødvendig å unnta bestemmelsen fra gjennomføringsbestemmelsen. Det er ikke gjort unntak for andre artikler i forordningen som ikke er av lovmessig betydning.

Kapittel IX Sluttbestemmelser

Artikkel 39 nr. 3 siste del innebærer at hver medlemsstat skal bære egne kostnader i forbindelse med anmodninger om sammenligning

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

med Eurodac-opplysninger for rettshåndhevelsesformål.

Artikkel 40 nr. 7 omhandler krav om utarbeidelse av årsrapporter om effektiviteten ved sammenligning av fingeravtrykkopplysninger med Eurodac-opplysninger med henblikk på rettshåndhevelse. Årsrapporten skal inneholde opplysninger og statistikk om formålet med sammenligningen, de skjellige grunnene for mistanke, antall anmodninger mv.

Artikkel 43 omhandler krav om underretning til Kommisjonen om medlemstatenes utpekte myndigheter, operative myndigheter og kontrollmyndigheter.

Høringsnotatets vurdering var at det ikke kreves særskilte endringer i norsk rett for å gjennomføre bestemmelsene i kapittelet, utover å oppheve unntakene i henvisningsbestemmelsene i utlendingsloven § 101.

4.5 Høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Av høringsinstansene som hadde realitetsmerknader til forslaget har ingen vært uenig i at protokollen og forordningen gjennomføres gjennom inkorporasjon. To instanser har imidlertid gitt uttrykk for at de har prinsipielle betenkeligheter med selve ordningen som gir politiet og Europol adgang til å søke om sammenligning av fingeravtrykkopplysninger med opplysninger i Eurodacs sentralregister for rettshåndhevelsesformål.

Politidirektoratet og Kripas uttrykker støtte til forslaget til lovendring, men knytter noen kommentarer til Eurodac II-forordningen artikkel 33. Kripas forstår artikkelen slik at den legger noen behandlingsbegrensninger for resultater av søk i Eurodac sammenliknet med hva som er utgangspunktet etter norsk rett. Kripas viser til at personopplysninger mottatt fra Eurodac for rettshåndhevelsesformål kun skal behandles for det aktuelle formål i den konkrete saken som foranlediget henvendelsen til Eurodac jf. artikkel 33 nr. 4. Kripas peker på at dette er et unntak fra hovedregelen i politiregisterloven § 4 hvor utgangspunktet er at det åpnes for bruk til andre politimessige formål utover den enkelte sak. Kripas viser til at de som behandlingsansvarlig kan informere andre enheter i politiet om begrensningen, men når opplysningene er tatt inn for bruk i konkret sak vil ansvaret for å følge opp måtte påligge sakseier.

Kripas viser videre til at bestemmelsen i artikkel 33 nr. 5 forstås slik at sletteplikten gjelder slet-

ting av aktuelle opplysninger i et nasjonalt register – ikke sletting av opplysninger tatt inn i konkret sak for bruk i denne. Kripas viser til at behandling av opplysninger i konkret sak – herunder spørsmål om sletting – må følge de særlige regler som gjelder for aktuell sakskategori. Politidirektoratet støtter Kripas' forståelse av artikkel 33.

Departementet er enig med Kripas i at personopplysninger mottatt fra Eurodac for rettshåndhevelsesformål kun skal behandles for det aktuelle formål i den konkrete saken som foranlediget henvendelsen til Eurodac jf. forordningen artikkel 33 nr. 4. Som behandlingsansvarlig bør Kripas informere om begrensningen i forbindelse med at opplysningene utleveres til andre enheter i politiet. Når opplysningene er tatt inn for bruk i en konkret sak er det den behandlingsansvarlige for viderebehandlingen som har ansvar for at den videre behandlingen skjer i tråd med forordningens formålsbegrensninger. Departementet legger også til grunn at sletteplikten i artikkel 33 nr. 5 knytter seg til sletting av aktuelle opplysninger i et nasjonalt register, ikke sletting av opplysninger tatt inn i en konkret sak for bruk i denne. Dette kan etter departementets vurdering utledes av ordlyden.

Utlendingsdirektoratet har ingen merknader til forslaget utover at de er enig i at behandlingsansvaret for behandling av personopplysninger for rettshåndhevelsesformål legges til Kripas, og at dette reguleres i forskrift.

Datatilsynet har ingen innspill til det materielle innholdet i forslagene, men har knyttet kommentarer til departementets vurdering av personvernkonsekvenser:

«Datatilsynet ser positivt på at det er gjort en grundig vurdering av personvernkonsekvensene av gjennomføringen av bestemmelsene i Eurodac II som gir rettshåndhevende myndigheter tilgang til Eurodac, selv om det materielle innholdet i forordningen ikke kan endres. Vi noterer oss at både behandlingsgrunnlag og viderebehandling er vurdert, og at mulige utfordringer med tanke på rollene som henholdsvis behandlingsansvarlig og databehandler er identifisert. Vi mener det er viktig at slike vurderinger gjennomføres og synliggjøres i høringsarbeidet selv om det er besluttet at rettsakten skal gjennomføres.»

Rettspolitisk forening har ingen merknader til departementets vurdering av nødvendige lovendringer knyttet til det å gjennomføre protokollen, men ønsker å tydeliggjøre at foreningen er

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

grunnleggende kritisk til at opplysningene i Eurodac skal kunne benyttes i straffesaker:

«Opplysningene i registeret blir avgitt som ledd i innlevering av søknad om beskyttelse. Når avgivelse av opplysninger utgjør en pliktig del av søknadsprosessen, kan ikke avgivelsen av opplysningene karakteriseres som frivillig. Foreninga er derfor kritiske til å utvide anvendelsen av fingeravtrykksopplysningene til andre samfunnsområder.

Videre medfører en slik utvidelse at sikkerhetene som ligger i formålsbegrensninger pulveriseres dersom de senere endres og utvides til å omfatte samfunnsområder som ikke er relatert til immigrasjon og innreisekontroll.

Forslaget virker med det å bidra til at asylsøkeres rett til personvern stadig blir tilsidesatt under påskudd av behovet for kontroll. Det er bekymringsverdig og foreninga etterlyser derfor bedre redegjørelse for de moralske og etiske sidene ved bruk av registeret i straffesaker.»

Rettspolitisk forening etterlyser for øvrig en mer retts sikker utforming av vilkårene for å sammenligne fingeravtrykksopplysninger, og foreslår at vilkårene om nødvendighet nedfelles i utlendingsforskriften. En gjengivelse av vilkårene for søk antas å øke bevisstheten og etterlevelsen av kravene i stedet for at inkorporasjon gjøres gjennom en ren henvisning. Foreningen er for øvrig kritisk til at Kripos skal ha rollen som kontrollmyndighet. Foreningen mener at Kripos med sin tilknytning til politiet, ikke har den nødvendige upartiskheten til å kunne kontrollere at forordningens vilkår er oppfylt på en god nok måte. Det foreslås at kontrollmyndigheten legges til et mer uavhengig og upartisk organ.

Departementet viser til personvern vurderingen under punkt 5.4 hvor lovligheten og behovet for å utvide anvendelsen av fingeravtrykksopplysninger fra Eurodac-registeret til et nytt formål er grundig drøftet og vurdert. Departementet konkluderer her med at det er tungtveiende samfunnsmessig behov for å gi rettshåndhevende myndigheter og Europol tilgang til å sammenligne fingeravtrykksopplysninger med Eurodac-opplysninger med henblikk på å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger. Tiltaket er, etter departements syn, et nødvendig og forholdsmessig virkemiddel, og det er ikke avgjørende personvern hensyn som taler mot at Eurodac II-forordningens bestemmelser

om sammenligning av opplysninger for rettshåndhevelsesformål inkorporeres i norsk rett.

Departementet har forståelse for at foreningen ønsker at vilkår om nødvendighet nedfelles i utlendingsforskriften. Forordningens struktur, språkform og detaljnivå er avvikende fra norsk lovgivningsteknikk, og dette kan gjøre tilgjengeligheten vanskeligere for dem som skal anvende forordningen eller søker informasjon om innholdet i rettsakten. På den annen side framgår vilkårene for søk og prosedyrene for gjennomføring klart av forordningen. Blant annet er det knyttet tre kumulative vilkår til nødvendighetsvurderingen i artikkel 20 nr. 1 bokstav a til c. At vilkårene er kumulative betyr at alle vilkårene må være oppfylt. Departementet mener at det ikke er ønskelig med en dobbeltregulering som innebærer at samme forhold reguleres flere steder.

Hva gjelder foreningens ønske om at kontrollmyndigheten legges til et uavhengig organ, viser departementet til at forordningen artikkel 6 stiller krav til hvem som kan være kontrollmyndighet: «Kontrollmyndigheten skal være en myndighet i medlemsstaten som har ansvar for å forebygge avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger.» For øvrig viser departementet til at Datatilsynet, som nasjonal tilsynsmyndighet, er uavhengige i sin rolle med å føre kontroll med praktiseringen av ordningen.

MiRA-senteret anerkjenner Norges behov for å effektivt kunne innhente opplysninger om personer som kan utgjøre en trussel mot Norge og norske interesser, men frykter at utvidet søketilgang i utlendingsmyndighetenes datasystem kan innebære brudd på asylsøkeres rett til personvern. Senteret er kritisk til de stadige innstramningene i utlendingslovgivningen, og mener endringsforslagene bærer preg av innvandringsregulerende hensyn framfor et fokus på å sikre alle asylsøkeres rettigheter og personvern. Senteret mener at utvidet søketilgang i utlendingsmyndighetenes datasystem ikke kan brukes som et forebyggende verktøy i arbeidet mot terrorhandlinger.

Senteret uttrykker også en bekymring for hvordan praksisen for enkeltvurderingene knyttet til nødvendigheten av innhenting av asylsøkeres personinformasjon blir gjort:

«Samtidig har MiRA-Senteret en rekke erfaringer knyttet til at skjønsmessige vurderinger, der det skal vurderes rundt «nødvendigheten» av å innhente personinformasjon ofte har en tendens til å mistenkeliggjøre asylsøkere i

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

større grad enn det som faktisk er nødvendig. Når en slik endring allikevel skal innføres mener vi derfor det er svært viktig at man spesifiserer hvordan vurderinger knyttet til nødvendighet skal utføres, og det må spesifikt komme frem at politiet i hvert enkelt tilfelle må grunngi sin interesse for innsyn, samtidig som det må sikres et ryddig ansvarsforhold mellom ulike ansvarshavere av prosessen.

Departementet viser til personvernvurderingen under punkt 5.4 hvor lovligheten og behovet for å utvide anvendelsen fingeravtrykksopplysninger

fra Eurodac-registeret til et nytt formål er grundig drøftet og vurdert. Av drøftelsen framgår det hvordan Eurodac II-forordningen har bestemmelser som ivaretar og sikrer personvernet for den enkelte person hvis opplysninger er registrert i Eurodac-registeret. Av drøftelsen framgår det også hvordan adgangen til å sammenligne opplysninger i Eurodac-registeret er viktig både i et forebyggende arbeid og i etterforskningsarbeidet. Hva gjelder senterets innspill til nødvendighetsvurderingen, viser departementet til vurderingen over i forbindelse med Rettspolitisk forenings innspill om samme tema.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettsåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettsåndhevelse

5 Personvernkonsekvenser – rettslige rammer

5.1 Innledning

Eurodac ble opprinnelig opprettet for å lette anvendelsen av Dublin-konvensjonen. Når rettsåndhevede myndigheter gis anledning til å sammenligne fingeravtrykksopplysninger med opplysninger i registeret med henblikk på å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger, innebærer dette en utvidelse av Eurodacs opprinnelige formål. En slik utvidelse av formålet må skje innenfor visse rettslige rammer som gjelder ved behandling av personopplysninger, se nedenfor under punkt 5.2 og 5.3.

Departementet har vurdert konsekvenser av å innføre ordningen opp mot Grunnloven, EMK og personvernregelverket. Den konkrete vurderingen følger under punkt 5.4.

5.2 Grunnloven og EMK artikkel 8

Behandling av personopplysninger kan etter omstendighetene være et inngrep i den aktuelle personens grunnleggende rett til privatliv. Slike inngrep må skje innenfor konstitusjonelle og folkerettslige rammer, hvor Grunnloven § 102 om respekt for privatliv og familieliv, hjem og kommunikasjon, og Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, står sentralt. EMK er gjennomført i norsk rett ved lov 21. mai 1999 nr. 30 om styring av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) § 2. Grunnloven § 102 har klare likhetstrekk med EMK artikkel 8, og må tolkes i lys av denne, jf. Rt. 2015 side 93 avsnitt 57. Grunnloven § 102 gir ikke anvisning på noen adgang til eller vilkår for å gjøre inngrep i retten til privatliv. Høyesterett har imidlertid lagt til grunn at det kan gjøres inngrep i retten dersom tiltaket har en tilstrekkelig hjemmel, forfølger et legitimt formål og er forholdsmessig, jf. Rt. 2014 side 1105 avsnitt 28. Etter departementets vurdering er det ikke holde-

punkter for at vernet etter Grunnloven § 102 strekker seg lengre enn vernet etter EMK artikkel 8. Retten til privatliv beskyttes også av FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 17, som også er gjennomført i norsk rett ved menneskerettsloven. Departementet legger til grunn at SP artikkel 17 ikke gir den enkelte et videre vern enn EMK artikkel 8.

EMK artikkel 8 nr. 1 fastsetter at den enkelte har krav på respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse. Artikkel 8 nr. 2 oppstiller vilkår for å gjøre inngrep i denne retten. Slike inngrep må for det første være «i samsvar med loven». I dette ligger at inngrepet må ha grunnlag i en formell nasjonal norm som er tilgjengelig og gir forutsigbarhet for innbyggerne. Videre må inngrepet være «nødvendig i et demokratisk samfunn» av hensyn til ett eller flere av de angitte formålene: «den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter». I kravet til nødvendighet ligger bl.a. at det må være forholdsmessighet mellom inngrepet og den samfunnsmessige verdien av dette. Inngrepet må ikke være uunnværlig, men det må være et tvingende samfunnsmessig behov, og det må være proporsjonalt i forhold til det legitime formålet inngrepet skal ivareta.

5.3 Personopplysningsloven og personvernforordningen

Behandling av personopplysninger er videre regulert i lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Loven gjennomfører forordning (EU) 2016/679 (personvernforordningen) i norsk rett. Personopplysningsloven, og derigjennom personvernforordningen, gjelder for behandlingen av opplysningene i utlendingsloven, og suppleres med særskilte bestemmelser.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettsåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettsåndhevelse

Behandlingsgrunnlag

Behandling av personopplysninger krever et rettslig grunnlag, et såkalt behandlingsgrunnlag. Reglene om rettslig grunnlag fremkommer av personvernforordningen artikkel 6, 9 og 10. Systematikken i regelverket er slik at all behandling av personopplysninger må ha grunnlag i artikkel 6, mens behandling av «særlige kategorier av personopplysninger» må ha hjemmel i artikkel 9 i tillegg til artikkel 6. Behandling av «personopplysninger om straffedommer eller lovovertridelser» må ha hjemmel i artikkel 10 i tillegg til artikkel 6.

Grunnlaget for innsamling og behandling av opplysninger for Eurodac-registeret er for Norges vedkommende utlendingsloven § 101, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e, jf. artikkel 9 nr. 2 bokstav g. Utlendingsloven § 101 gjør i dag Eurodac II-forordningen til norsk rett med unntak av bestemmelser om rettsåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac med henblikk på å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger. Det er dermed kun behandling av opplysninger knyttet til formålet om å lette anvendelsen av Dublin-konvensjonen som er dekket av gjeldende behandlingsgrunnlag.

Viderebehandling

Personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b omhandler prinsippet om at personopplysninger bare skal samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene (formålsbegrensning). Med viderebehandling menes behandling av personopplysninger for nye formål, det vil si andre formål enn innsamlingsformålet. Viderebehandlingen kan være forenlig eller uforenlig med innsamlingsformålet. En viderebehandling som er uforenlig med innsamlingsformålet, er i utgangspunktet forbudt.

Dersom viderebehandling som er uforenlig med innsamlingsformålet, skal være lovlig, må den enten ha et særskilt rettsgrunnlag i nasjonal rett eller være basert på samtykke fra den registrerte, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 4.

Rettsgrunnlaget som skal åpne for viderebehandling for uforenlige formål, må i henhold til artikkel 6 nr. 4 utgjøre «et nødvendig og forholdsmessig tiltak i et demokratisk samfunn for å sikre oppnåelse av målene nevnt i artikkel 23 nr. 1». Disse målene omfatter bl.a. kriminalitetsbekjem-

pelse og andre viktige mål av generell samfunnsinteresse

5.4 Departementets vurdering

Ettersom Eurodac opprinnelig ble opprettet for å lette anvendelsen av Dublin-konvensjonen, utgjør rettsåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac med henblikk på å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger en utvidelse av Eurodacs opprinnelige formål. Det må legges til grunn at denne utvidelsen som utgangspunkt er uforenlig med det opprinnelige formålet, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 4. En slik utvidelse av formålet berører den grunnleggende rett til privatliv for de personer hvis personopplysninger behandles i Eurodac. Inngrepet, eller tiltaket, må være forenlig med Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8 nr. 2 og personvernregelverket.

Vurderingene etter EMK artikkel 8 og de kravene som stilles i henhold til personvernforordningen er i stor grad sammenfallende og behandles i det følgende under ett.

For at tiltaket skal være «nødvendig i et demokratisk samfunn» må det foreligge grunnleggende samfunnsbehov, det må være forholdsmessighet mellom inngrepet og den samfunnsmessige verdien av tiltaket, og tiltaket må være relevant og ha tilstrekkelig begrunnelse. Det er et krav til proporsjonalitet som innebærer at behandlingen av personopplysninger ikke skal være mer omfattende enn det som er nødvendig ut fra formålet. Behandling av biometriske opplysninger, som fingeravtrykk er, med det formål å entydig identifisere en person, kan bare nyttes i behandlingen når metoden er «nødvendig» av hensyn til viktige allmenne interesser.

Samfunnsbehovet

Departementet mener at det er tungtveiende samfunnsmessige behov for at politiet gis gode virkemidler i sitt arbeid med å forebygge og etterforske terrorhandlinger og andre alvorlige straffbare forhold. Gjennomføring av forordningens bestemmelser om rettsåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac vil legge til rette for dette, ved at politiet gis et ekstra verktøy slik at det vil være mulig å avlese fingeravtrykk mot fingeravtrykksbasen over personer som bl.a. har søkt asyl i andre europeiske stater. Mulighet for å sammenligne fingeravtrykk med disse opplysningene, vil kunne gi betydelig hjelp i arbeidet med å avklare

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

en persons identitet. Videre kan et treff i registeret gi politiet grunnlag for å hente inn ytterligere informasjon om en person fra en annen stat.

Det å ikke ratifisere protokollen, og dermed heller ikke gjennomføre de aktuelle bestemmelsene i Eurodac II-forordningen som gir grunnlag for viderebehandling av opplysninger i Eurodac, vil medføre at norsk politi ikke får tilgang til et verktøy de øvrige europeiske politimyndighetene har tilgang til. Med dagens utfordringer knyttet til grenseoverskridende kriminalitet og terrorisme vil dette være bekymringsfullt. Det vil være svært uheldig om personer som representerer en sikkerhetsrisiko, vil kunne unndra seg oppmerksomhet fordi norsk politi ikke har tilgang til verktøy som eksisterer blant våre samarbeidspartnere og som kan bidra til å lette arbeidet med å klarlegge en persons identitet. Det samme gjelder for en person som er registrert av norske myndigheter i Eurodac, men som utenlandsk rettshåndhevende myndighet etterforsker for terrorisme eller annen alvorlig kriminalitet. I arbeidet med å bekjempe terrorhandlinger og andre alvorlige straffbare handlinger, er det av stor betydning at politiet har så fullstendige og oppdaterte opplysninger som mulig.

Forholdsmessighet/proporsjonalitet

De fleste personene som er registrert med fingeravtrykk i Eurodac, har avgitt fingeravtrykk i forbindelse med en lovlig inngitt asylsøknad, og er personer som ikke antas å ha begått en terrorhandling eller annen alvorlig straffbar handling. At det gis tilgang til søk i databasen for rettshåndhevelsesformål, vil i så måte kunne oppleves som stigmatiserende og inngripende for personene hvis fingeravtrykk er registrert. Et slikt tiltak må ikke være mer omfattende enn det som er nødvendig ut fra formålet.

Departementet har derfor vurdert hvorvidt dagens tilgang til å sammenligne fingeravtrykk med fingeravtrykk i andre registre kan anses som tilstrekkelig effektivt i politiets arbeid med å forebygge, avdekke eller etterforske terrorisme og andre alvorlige straffbare handlinger. Norsk politi har i dag, på visse vilkår, tilgang til søk i ca. 400 000 fingeravtrykk nasjonalt. Når Prüm-avtalen og PCSC-avtalen (avtale mellom Norge og USA om styrket samarbeid om forebygging og bekjempelse av alvorlig kriminalitet, av 8. mai 2012) er operative, vil norsk politi kunne få tilgang til automatiserte søk i ca. 270 millioner fingeravtrykk i USA og Europa. Vi gjør oppmerksom på at det er noe usikkerhet knyttet til disse tallene.

Selv om politiet allerede har, eller vil få, tilgang til et stort antall registrerte fingeravtrykk i Europa og USA gjennom Prüm og PCSC, mener departementet det er nødvendig at det også gis tilgang til å anmode om å sammenligne fingeravtrykk med opplysningene i Eurodacs sentralregister. Eurodac-registeret inneholder fingeravtrykk fra asylsøkere samt utlendinger som påtreffes i forbindelse med ulovlig passering av ytre Schengen-grense. I Eurodacs sentralregister er det registrert fingeravtrykk som ikke nødvendigvis er registrert i andre registre som politiet har tilgang til. Selv om de aller fleste som er registrert med fingeravtrykk i Eurodac er lovlydige borgere som har avgitt fingeravtrykk i forbindelse med en lovlig inngitt asylsøknad, er det eksempler på at asylinstituttet er utnyttet av personer som har begått terrorhandlinger eller annen alvorlig kriminalitet i Europa. Tilgang til registeret er i så måte svært relevant og viktig for politiet.

Eurodac II-forordningen har strenge vilkår og høy terskel for søk, og sikrer et godt vern av personopplysninger. Rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac er begrenset til å søke etter fingeravtrykk, og det kan først søkes i Eurodac etter at søk i nasjonale fingeravtrykksregistre, visuminformasjonsystemet (VIS) og Prüm-systemet ikke fører til identifisering av vedkommende. Videre skal sammenligningen være «nødvendig» for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger, sammenligningen må være nødvendig i et særskilt tilfelle (dvs. at systematiske sammenligninger ikke skal utføres), og det må være rimelige grunner til å anta at sammenligningen «vil bidra i vesentlig grad til forebygging, avdekking og etterforskning av noen av de aktuelle straffbare handlinger». Det er også fastsatt nødvendige garantier som skal sikre beskyttelsen av den grunnleggende rett til privatlivet for personer hvis personopplysninger behandles i Eurodac. Det er bl.a. begrensninger på hvem som kan anmode om sammenligning, anmodningen må være begrunnet, og det er systemer for kontroll, merking og sperring av opplysninger samt loggføring. Videre er det krav om at direktiv (EU) 2016/680 (personverndirektivet) får anvendelse på nasjonale myndigheters behandling av personopplysninger for rettshåndhevelsesformål, og det er regler om sletting av personopplysninger og opplysninger om søk. Direktivet er, som allerede nevnt, implementert i politiregisterloven med tilhørende forskrift. Rettshåndhevende myndigheters videre behandling av opplysninger fra treff etter søk for rettshåndhevelsesformål reguleres

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

av de alminnelige reglene om behandling av opplysninger i politiregisterlovgivningen.

For øvrig vises det til Eurodac II-forordningens fortale punkt 8 til 15 som bl.a. inneholder en vurdering av behovet for utvidelsen av formålet, konsekvenser for den registrerte og behovet for personverntiltak.

Departementets konklusjon

Departementet mener det er tungtveiende samfunnsmessig behov for å gi rettshåndhevende myndigheter og Europol tilgang til å sammenligne fingeravtrykksopplysninger med Eurodac-opplys-

ninger med henblikk på å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger. Tiltaket er nødvendig og forholdsmessig, og det er ikke avgjørende personvern hensyn som taler mot at Eurodac II-forordningens bestemmelser om sammenligning av opplysninger for rettshåndhevelsesformål inkorporeres i norsk rett.

Departementet legger til grunn at ratifikasjon av protokollen og endringene i utlendingsloven § 101 er forenelig med de forpliktelsene vi har etter Grunnloven, personvernlovgivningen og internasjonale menneskerettigheter.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

6.1 Innledning

I høringsnotatet ble konsekvenser av å ratifisere protokollen og gjennomføre tilhørende bestemmelser i Eurodac II-forordningen vurdert. I den forbindelse la departementet fram et anslag på investeringskostnader som også inkluderte forventede endringer i Eurodac II-forordningen. Det vises til at Europakommisjonen 23. september 2020 la frem et forslag til en ny pakt for migrasjon og asyl (migrasjonspakten), herunder endringer i Eurodac II-forordningen. Dette anslaget er nå tatt ut av vurderingen av økonomiske og administrative konsekvenser.

EU vedtok 20. mai 2019 forordning (EU) 2019/817 om etablering av et rammeverk for interoperabilitet mellom EUs informasjonssystemer (grenser og visum). Interoperabilitetsregelverket innebærer at Eurodac etter hvert vil samhandle med andre europeiske datasystemer, noe som vil medføre ytterligere nye oppgaver for etatene.

Justis- og beredskapsdepartementet vil komme tilbake til hvilke økonomiske og administrative konsekvenser de nevnte rettsaktene vil ha i den ordinære gjennomføringen av henholdsvis interoperabilitetsregelverket og migrasjonspakten.

Kun Politidirektoratet, Kripos og Datatilsynet har hatt merknader i høringen til punktet om økonomiske og administrative konsekvenser.

Kripos viser til den stegvise prosessen hvor søk og sammenligning i Eurodac forutsetter at det først er søkt i nasjonale registre, VIS og Prüm. *Kripos* ønsker å automatisere denne arbeidsflyten så langt som mulig innenfor de eksisterende systemene. Videre skriver *Kripos* at interoperabilitetspakken innebærer at det er behov for styrking av bemanningen på en til to biometrikoordinatorer som vil ha som funksjon å koordinere og følge opp biometriførspørsler til/fra utlandet.

Departementet bemerker at sistnevnte kommentar om behovet for økt bemanning vil vurderes når interoperabilitetspakken skal følges opp i det norske systemet.

Datatilsynet har i sitt høringssvar påpekt at vurderingen av de økonomiske konsekvenser for

tilsynet bør ses i sammenheng med de fremtidige endringene i og implementeringen av nye deler av EUs informasjonssystemer for øvrig. *Departementet* vil kartlegge økonomiske og administrative konsekvenser for Datatilsynet og andre virksomheter i forbindelse med fremtidige endringer i EUs informasjonssystemer i egen prosess.

For øvrig vises det til vurderingen nedenfor.

6.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

Gjennom det eksisterende Eurodac-systemet er det allerede i dag et teknisk system for at norske myndigheter sender anmodninger om sammenligning av fingeravtrykksopplysninger med opplysninger i Eurodac. Dette betjenes av Kripos. I utgangspunktet er det derfor kun behov for mindre tekniske endringer for å gjøre det mulig å sammenligne fingeravtrykk som skriver seg fra politiets arbeid med å forebygge eller etterforske alvorlige straffbare handlinger og terrorisme med fingeravtrykksopplysninger i Eurodac sentralt.

Den praktiske gjennomføringen av forordningen i norsk rett er imidlertid også avhengig av at det utvikles tekniske løsninger som gir retts håndhevende myndigheter mulighet til å foreta søk i Prüm. Arbeidet med en slik teknisk løsning er i slutfasen og forventes å være operativ i løpet av 2021. Det påløper ikke nye utgifter for tekniske løsninger for politiets søk i Prüm-systemet som følge av gjennomføringen av Eurodac II-forordningen. Det er imidlertid nødvendig med et eget nasjonalt grensesnitt for at rettshåndhevende myndigheter skal få tilgang til data fra Eurodac-registeret og andre grensekontroll-relaterte EU-system. Et slikt system er under utvikling i Politidirektoratet som en del av prosjektet for å implementere Entry Exit System, og påkobling av Eurodac er ivarettatt i dette prosjektet.

Kravene i forordningen innebærer en stegvis prosess før det kan foretas søk i Eurodac; det må først foretas søk i nasjonale registre, deretter VIS og Prüm. Videre vil treff i registrene føre til behov

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

for å henvende seg til opprinnelseslandet for oppfølging for komplementerende informasjon.

Det er forventet at nytt regelverk vil bidra til at andre EU-stater øker etterspørselen etter norsk informasjon, som følge av treff i norske opplysninger som er registrert i Eurodac. Tilsvarende vil norsk politi kunne etterspørre mer informasjon fra andre EU-stater som følge av treff. Slik informasjonsutveksling vil kunne bidra til mer effektiv etterforskning og økt oppklaring av alvorlige straffesaker, både i Norge og i samarbeidende stater. Tiltaket forventes dermed å medføre noe økt sakstilfang til straffesakskjeden. Kripos viser i sin høringsuttalelse til tall fra EU-Lisas årsrapport. Statistikken tilsier at søk i Eurodac for rettshåndhevelsesformål til nå har vært relativt lavt for de land som fullt ut har implementert forordningens regler på området.

UDI er behandlingsansvarlig for Eurodac nasjonalt, mens Kripos er databehandler. Med forslaget til forskriftsendring, vil Kripos være behandlingsansvarlig for behandling av opplysninger til rettshåndhevelsesformål. Det må følge påregnes ekstra utgifter for Kripos til opplæring, informasjon til de registrerte, kontrollsystemer, loggføring, merking av opplysninger, sletterutiner, rapporteringer, revisjon og statistikkføring, samt tekniske endringer.

Også Datatilsynet får en ekstra oppgave som følge av deres rolle som tilsynsmyndighet. Datatilsynet skal bl.a. foreta overvåking og revisjon i henhold til Eurodac II-forordningen artikkel 32 nr. 2 og artikkel 33.

Forslag fra regjeringen som krever budsjettendringer vil bli fremmet for Stortinget i de årlige budsjettforeleggene.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

7 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 98

I *annet ledd første punktum* er det tatt inn et nytt unntak fra taushetsplikt slik at fingeravtrykksopplysninger for rettsanvendelsesformål etter Eurodac II-forordningen kan oversendes annet land som deltar i Dublin-samarbeidet.

Til § 101

I *første ledd første punktum* er det inntatt en henvisning til protokollen, og oppramsingen av bestemmelser fra Eurodac II-forordningen som var unntatt fra å gjelde som norsk lov er fjernet. På denne måten gjøres artiklene i Eurodac II-forordningen som gjelder rettshåndhevende myndigheters tilgang til Eurodac til norsk lov gjennom inkorporasjon.

Forordningen artikkel 1 nr. 1 inneholder flere definisjoner som henviser til rettsakter som Norge ikke er bundet av. Disse definisjonene var tidligere uttrykkelig unntatt, jf. Prop. 62 L (2014–2015) punkt 4.2.3 side 10. At unntaket oppheves innebærer ikke at Norge blir bundet av rettsaktene som artikkel 2 nr. 1 henviser til.

Bestemmelsen gjør fortsatt unntak fra artikkel 3 nr. 5. Dette fordi bestemmelsen viser til Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter, som Norge ikke er tilsluttet. Til forskjell fra

artikkel 2 nr. 1, vises det her til større deler av et regelverk som Norge ikke er bundet av, ikke kun til avgrensede definisjoner.

I *første ledd andre punktum* er det tatt inn at artikkel 18 nr. 3 gjelder med nødvendige tilpasninger som følge av at Norge ikke er bundet av artikkel 14 eller 19 i direktiv 2011/95/EU (statusdirektivet). Artikkel 18 nr. 3 inneholder regler for når opprinnelsesstaten skal fjerne merking eller sperring av opplysninger for det tilfellet at en persons status som beskyttet trekkes tilbake, opphører eller forlengelse avslås i henhold til artikkel 14 eller 19 i statusdirektivet. Statusdirektivet artikkel 14 gjelder tilbakekall og opphør eller nektelse av fornyelse av flyktningstatus og artikkel 19 gjelder tilbakekall og opphør eller nektet fornyelse av subsidiær beskyttelse. Forordningen artikkel 18 nr. 3 har tidligere ikke vært gjort til norsk rett gjennom inkorporasjon på grunn av henvisningen til regelverk Norge ikke er bundet av. Når bestemmelsen nå gjøres til norsk rett, skal den likevel tilpasses, slik at det er de norske reglene i utlendingsloven om tilbakekall og opphør eller nektelse av fornyelse av flyktningstatus eller subsidiær beskyttelse som avgjør om merking eller sperring av opplysninger skal fjernes. I *første ledd tredje punktum* foreslås det at departementet kan gi nærmere regler i forskrift om nødvendige tilpasninger.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse i samsvar med et vedlagt forslag.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

A

Forslag

til lov om endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 98 annet ledd første punktum skal lyde:

I den utstrekning Norge er forpliktet til det som deltaker i Schengensamarbeidet, jf. § 9 annet ledd, og Dublin-samarbeidet, jf. § 32 fjerde ledd, kan utlendingsmyndighetene uten hinder av taushetsplikt oversende opplysninger om enkeltpersoner til myndighetene i land som deltar i samarbeidet, som ledd i eller til bruk ved behandlingen av saker om grensekontroll, visum, bortvisning, utvisning, beskyttelse etter reglene i kapittel 4, vern mot utsendelse etter *kapittel 9, oppholdstillatelse eller til rettshåndhevelsesformål etter Eurodac II-forordningen artikkel 1 nr. 2, jf. § 101 første ledd.*

§ 101 første ledd skal lyde:

Forordning (EU) nr. 603/2013 (Eurodac II-forordningen), jf. artikkel 4 i Norges tilknytningsavtale til Dublin-samarbeidet og *artikkel 1 i tilleggsprotokoll om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse, gjelder som lov, med unntak av henvisningen til Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter i forordningen artikkel 3 nr. 5. Artikkel 18 nr. 3 gjelder med nødvendige tilpasninger som følge av at Norge ikke er bundet av artikkel 14 eller 19 i direktiv 2011/95/EU (statusdirektivet). Departementet kan gi nærmere regler i forskrift om slike tilpasninger.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

B

Forslag

til vedtak om samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

I

Stortinget samtykker til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse.

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

Vedlegg 1

Protokoll mellom Den europeiske union, Republikken Island og Kongeriket Norge til avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

DEN EUROPEISKE UNION

og

REPUBLIKKEN ISLAND

og

KONGERIKET NORGE,

heretter samlet kalt «partene»,

SOM TAR I BETRAKTNING at Det europeiske fellesskap og Republikken Island og Kongeriket Norge 19. januar 2001 inngikk en avtale om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i en medlemsstat eller i Island eller Norge (heretter: avtalen av 19. januar 2001)¹,

SOM MINNER OM at Den europeiske union 26. juni 2013 vedtok europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 603/2013 om opprettelse av Eurodac for sammenligning av fingeravtrykk med henblikk på effektiv anvendelse av forordning (EU) nr. 604/2013 om fastsettelse av kriterier og ordninger for å avgjøre hvilken medlemsstat som er ansvarlig for behandlingen av en søknad om internasjonal beskyttelse inngitt i en medlemsstat av en tredjelandsborger eller en statsløs, og om medlemsstatenes rettshåndhevende myndigheters og Europol's adgang til å anmode om sammenligning med Eurodac-opplysninger med henblikk på rettshåndhevelse, og om endring av forordning (EU) nr. 1077/2011 om opprettelse av et europeisk byrå for operativ ledelse av store informasjonssystemer på området frihet, sikkerhet og rettfærdighet (heretter: forordning (EU) nr. 603/2013)²,

SOM MINNER OM at prosedyrene for sammenligning og overføring av opplysninger med henblikk på rettshåndhevelse som fastsatt i forordning (EU) nr. 603/2013 ikke utgjør en videreutvikling av Eurodac-bestemmelsene i henhold til avtalen av 19. januar 2001,

SOM TAR I BETRAKTNING at det bør inngås en protokoll mellom Den europeiske union og Republikken Island, heretter kalt «Island», og Kongeriket Norge, heretter kalt «Norge», for å gjøre det mulig for Island og Norge å delta i rettshåndhevelsesaspektene ved Eurodac og slik gjøre det mulig for utpekte rettshåndhevende myndigheter i Island og Norge å anmode om sammenligning av fingeravtrykksopplysninger oversendt til Eurodacs sentralsystem av de andre deltakerstatene,

SOM TAR I BETRAKTNING at anvendelse av forordning (EU) nr. 603/2013 med henblikk på rettshåndhevelse for Island og Norge også bør gjøre det mulig for utpekte rettshåndhevende myndigheter i de andre deltakerstatene og Europol å anmode om sammenligning av fingeravtrykksopplysninger oversendt til Eurodacs sentralsystem av Island og Norge,

SOM TAR I BETRAKTNING at den behandling av personopplysninger som utføres av de utpekte rettshåndhevende myndigheter i deltakerstatene og av Europol for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger i henhold til denne protokoll, bør omfattes av en standard for beskyttelse av personopplysninger i henhold til deres nasjonale lovgivning som er i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/680 av 27. april 2016 om fysiske personers vern i forbindelse med kompetente myndigheters behand-

¹ EUT L 93, 3.4.2001, s. 40

² EUT L 180, 29.6.2013, s. 1

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og

Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

ling av personopplysninger med sikte på å forebygge, etterforske, avsløre eller rettsforfølge straffbare handlinger eller fullbyrde strafferettslige sanksjoner og om fri utveksling av slike opplysninger, og opphevelse av Rådets rammebeslutning 2008/977/JIS³,

SOM TAR I BETRAKTNING at de ytterligere vilkår som er fastsatt i forordning (EU) nr. 603/2013 når det gjelder den behandling av personopplysninger som utføres av de utpekte myndigheter i deltakerstatene og av Europol for å forebygge, avdekke eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger, også bør få anvendelse,

SOM TAR I BETRAKTNING at tilgang for de utpekte myndigheter i Island og Norge bare bør gis under forutsetning av at sammenligninger med den anmodende stats nasjonale fingeravtryksdatabaser og med andre medlemsstaters systemer for automatisk identifikasjon av fingeravtrykk i henhold til rådsbeslutning 2008/615/JIS⁴ av 23. juni 2008 om intensivering av det grenseoverskridende samarbeidet, særlig med henblikk på bekjempelse av terrorisme og grenseoverskridende kriminalitet ikke har ført til fastsettelse av den registrertes identitet. Nevnte vilkår krever at den anmodende stat utfører sammenligninger med alle andre deltakerstaters systemer for automatisk identifisering av fingeravtrykk i henhold til rådsbeslutning 2008/615/JIS som er teknisk tilgjengelige, med mindre nevnte anmodende stat kan godtgjøre at det finnes rimelige grunner til å anta at det ikke vil føre til fastsettelse av den registrertes identitet. Slike rimelige grunner foreligger dersom det i det særskilte tilfelle ikke finnes noen operativ eller etterforskningsmessig forbindelse til en gitt deltakerstat. Nevnte vilkår forutsetter at den anmodende stat allerede har gjennomført rådsbeslutning 2008/615/JIS rettslig og teknisk når det gjelder opplysninger om fingeravtrykk, ettersom det ikke bør være tillatt å utføre en Eurodac-kontroll med henblikk på rettshåndhevelse dersom de ovennevnte tiltak ikke først er truffet;

SOM TAR I BETRAKTNING at de utpekte myndigheter i Island og Norge også, forutsatt at vilkårene for sammenligning er oppfylt, før de søker i Eurodac, bør søke i visuminformasjonsystemet (VIS) i henhold til rådsbeslutning 2008/633/JIS⁵ av 23. juni 2008 om tilgang til søk i visuminformasjonsystemet for de myndigheter

medlemsstatene har utpekt, og for Europol med henblikk på å forebygge, avdekke og etterforske terrorhandlinger og andre alvorlige straffbare handlinger,

SOM TAR I BETRAKTNING at mekanismene med hensyn til nytt regelverk og nye rettsakter eller tiltak som fastsatt i avtalen av 19. januar 2001, herunder rollen til den blendede komiteen etablert under avtalen av 19. januar 2001, bør få anvendelse på alt nytt regelverk og nye rettsakter eller tiltak med hensyn til tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse,

ER BLITT ENIGE OM FØLGENDE:

Artikkel 1

1. Forordning (EU) nr. 603/2013 skal gjennomføres av Island når det gjelder sammenligning av fingeravtrykksopplysninger med de opplysninger som er lagret i Eurodacs sentralsystem, med henblikk på rettshåndhevelse som definert i forordningens artikkel 2 nr. 1 punkt i, og anvendes i landets forbindelser med Norge og med de andre deltakerstatene.
2. Forordning (EU) nr. 603/2013 skal gjennomføres av Norge når det gjelder sammenligning av fingeravtrykksopplysninger med de opplysninger som er lagret i Eurodacs sentralsystem, med henblikk på rettshåndhevelse, og anvendes i landets forbindelser med Island og med de andre deltakerstatene.
3. Medlemsstatene i Den europeiske union unntatt Danmark skal anses som deltakerstater i henhold til nr. 1 og 2 i denne artikkelen. De skal anvende de bestemmelser i forordning (EU) nr. 603/2013 som gjelder tilgang med henblikk på rettshåndhevelse for Island og Norge.
4. Danmark, Sveits og Liechtenstein skal anses som deltakerstater i henhold til nr. 1 og 2 forutsatt at det anvendes avtaler tilsvarende denne avtale mellom disse landene og Den europeiske union som anerkjenner Island og Norge som deltakerstater.

Artikkel 2

Denne protokoll skal ikke tre i kraft før bestemmelsene om behandling av personopplysninger i direktiv (EU) 2016/680, og vilkårene fastsatt i forordning EU 603/2013 når det gjelder slik behandling, er gjennomført av Island og Norge og har fått anvendelse på den behandling av personopplysninger som utføres av deres nasjonale myndigheter med henblikk på formålene fastsatt i artikkel 1 nr. 2 i denne forordning.

³ EUT L 119, 4.5.2016, s. 89

⁴ EUT L 210, 6.8.2008, s. 1

⁵ EUT L 218, 13.8.2008, s. 129

Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse

Artikkel 3

Bestemmelsene i avtalen av 19. januar 2001 med hensyn til nytt regelverk og nye rettsakter eller tiltak, herunder de som gjelder den blandede komiteen etablert under avtalen av 19. januar 2001, skal få anvendelse på alt nytt regelverk og nye rettsakter eller tiltak med hensyn til tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse.

Artikkel 4

1. Denne protokoll skal ratifiseres eller godkjennes av partene. Ratifikasjons- eller godkjenningssdokumentene skal meddeles generalsekretæren i Rådet for Den europeiske union, som skal være depositar for denne protokoll.
2. Denne protokoll skal tre i kraft den første dag i måneden etter at depositaren har mottatt meddelelse som beskrevet i nr. 1 av Den europeiske union og minst én av de andre partene.
3. Denne protokoll skal ikke få anvendelse for Island før bestemmelsene i kapittel 6 i rådsbeslutning 2008/615/JIS har blitt gjennomført av Island og evalueringsprosedyrene i henhold til kapittel 4 i vedlegget til rådsbeslutning 2008/616/JIS⁶ om gjennomføring av beslutning 2008/615/JHA om intensivering av det grenseoverskridende samarbeidet, særlig med henblikk på bekjempelse av terrorisme og grenseoverskridende kriminalitet⁶ er gjennomført med hensyn til opplysninger om fingeravtrykk med hensyn til Island.
4. Denne protokoll skal ikke få anvendelse for Norge før bestemmelsene i kapittel 6 i rådsbeslutning 2008/615/JIS har blitt gjennomført av Norge og evalueringsprosedyrene i henhold til kapittel 4 i vedlegget til rådsbeslutning 2008/616/JIS er gjennomført med hensyn til opplysninger om fingeravtrykk med hensyn til Norge.

⁶ EUT L 210, 6.8.2008, s. 12

Artikkel 5

1. Hver part kan si opp denne protokoll ved skriftlig erklæring til depositaren. En slik erklæring får virkning seks måneder etter at den er blitt deponert.
2. Protokollen skal opphøre å gjelde hvis enten Den europeiske union eller både Island og Norge har sagt den opp.
3. Denne protokoll opphører å gjelde med hensyn til Island hvis avtalen av 19. januar 2001 opphører å gjelde med hensyn til Island.
4. Denne protokoll opphører å gjelde med hensyn til Norge hvis avtalen av 19. januar 2001 opphører å gjelde med hensyn til Norge.
5. En oppsigelse av denne protokoll fra en av partene eller midlertidig eller permanent opphør med hensyn til en av partene vil ikke ha noen følger for avtalen av 19. januar 2001.

Artikkel 6

Denne protokoll skal utferdiges i ett original-eksemplar på bulgarsk, kroatisk, tsjekkisk, dansk, nederlandsk, engelsk, estisk, finsk, fransk, tysk, gresk, ungarsk, italiensk, latvisk, litauisk, maltesisk, polsk, portugisisk, rumensk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, islandsk og norsk, med samme gyldighet for alle tekster.

Originaldokumentet skal deponeres hos depositaren, som skal utferdige en bekreftet gjenpart til hver av partene.

Utferdiget i Brussel,

For Den europeiske union

For Republikken Island

For Kongeriket Norge